

Zb
2380

QK 242

1352.

ORATIO
 In
 MEMORIAM ET HONOREM
 VIRI CELEBERRIMI
IOANNIS FRISCH-
MVTHII

PROFESSORIS DE ACADEMIA IENENSI
 OPTIME MERITI
 RECITATA PVBLICE

A. D. VII. CALENDAS IVLII MDCC LXX

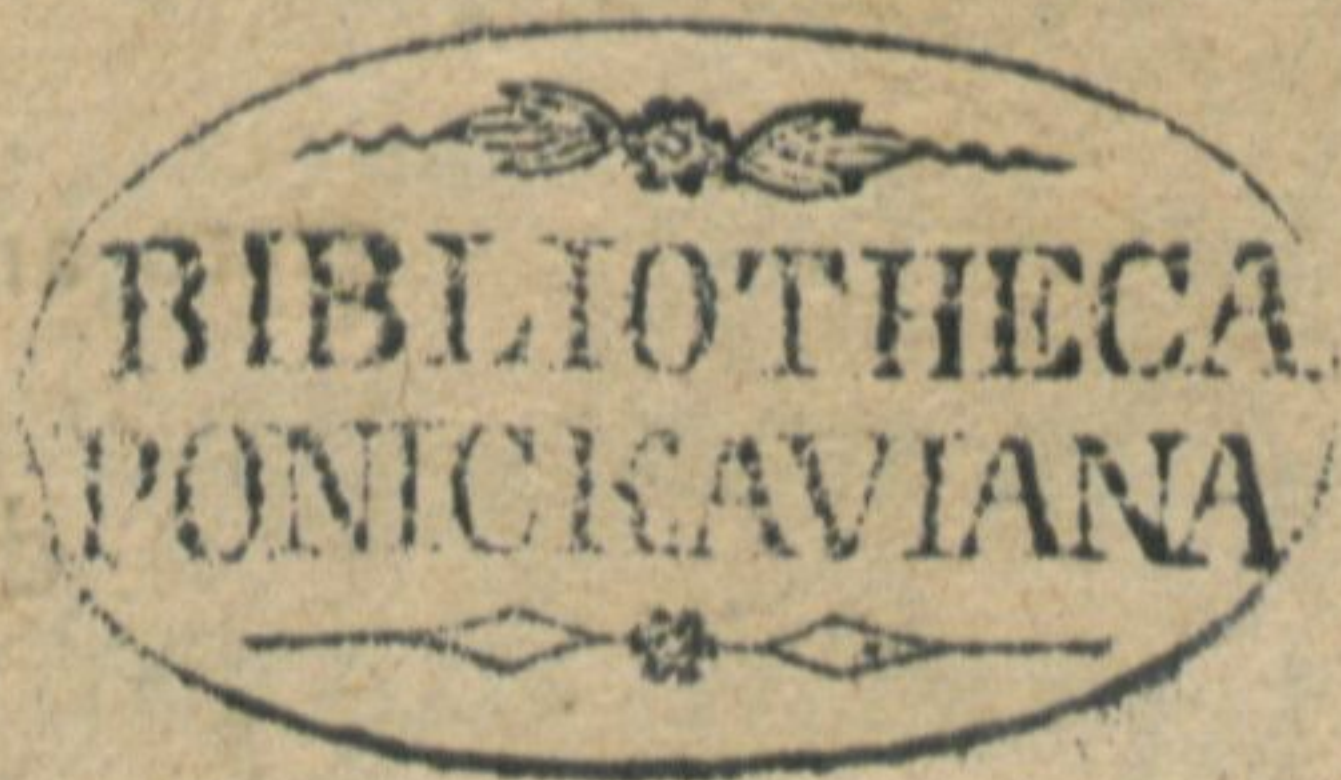
a

M. IO. SIMON PVRGOLD.

I E N A E

EX OFFICINA GOLNERIANA.

MAGNIFICIS SUMME REVERENDIS
EXCELLENTISSIMISQUE VIRIS
DN. FRIDEMANNO BECH-
MANNO

NEC NON
DN. VALENTINO VEL-
THEMIO

THEOLOGIAE DOCTORIBVS EIVSDEM-
QUE PROFESSORIBVS IN ACADEMIA
IENENSI ORDINARIIS
CELEBERRIMIS

BEATI FRISCHMUTHII
GENERIS

DOMINIS PATRONIS PRAECEPTORI-
BVS AC PROMOTORIBVS MEIS OMNI
HONORE ATQUE OBSERVANTIAE
CVLTV DEVENERANDIS

hocce elogium

BEATI SOCERI

grato animi cultu

dicat

M. IO. SIMON PURGOLD,

GEORGIVS SCHVBAR TVS D.

histor. & eloq. prof.

S. D.

COMMILITIONIBVS.

Pergimus in elogiis recitandis
doctorum virorum, qui vixe-
runt in hac academia. IOAN-
NES FRISCHMUTHIVS inter
hos eminent praesertim, linguarum stu-
diis non in Germania tantum nostra,
sed & apud exteros clarus: qui fide-
li eruditione THEODORI HAK-
SPANII, & CHRISTOPHORI
ADAMI RUPERTI, profecit
ita, ut magnum in bonis litteris nomen
foret. Sed & nos ingrati essemus, si
eius merita transmittere silentio vel-
lemus. Postquam enim ad spartam e-
mersit publicam, non aliter quam o l
oriens in adscensu disper sit radios vn-
dique

):(

dique

dique, & nunquam a cursu docendi
cessavit, nunquam in munere sibi com-
misso stetit, usque dum in CHRITIO
SALVATORE occumberet, atque
tristem nobis relinqueret noctem. Fa-
ta hæc sentiunt meliores artes, quoties
amittimus illos, qui eas ornabant uni-
ce, & per decora ingenia prouehabant.
Neque modicum fuit spatium, quod in
laboribus perpetuis exegit, ultra an-
num tricesimum. Si qui desiderant
argumenta laudis, tot eius libellos ac
dissertationes, quibus difficiliora sacræ
scripturæ loca illustrauit, pari cum
beato praeceptore industria, doctrina,
sentiendi statuendique libertate, con-
ferre possunt. Pauci supersunt omni-
no, quibus hoc benignum concessit nu-
men, praestandi similia. Neque enim
putamus, tam audaculos fore nonnul-
los,

los, qui quidem sibi videntur sapere,
ut nostrum facile superent. Iam prae-
ter sapientiae doctrinaeque studia, si
curam aestimare velimus, & propen-
sionem singularem, qua res acade-
miae post soceri beatissimi, PAVLI
SLEVOGTII, obitum administra-
uit, multa huc praeclara in cumulum
afferre deberemus: quae tamen nec
pagina nostra, ne solers meditatio ex-
plicare poterit. Id honesto impetu sibi
proposuit C. L. V. M. IO. SIMON
PURGOLD, Waltershusa Gotha-
nus: quem ut de nostri studiis ac me-
ritis facunde differentem audiatis, o
mei, peramentem oro atque contendo.

P. P. A. D. XXIV IUNII,
CIC IOC XCVIII.

Qui claris monimenta viris ex
marmore ponunt.

Magnum cum Heroum nomine
nomen habent.

Qui retegunt nobis, quae tempora
prisca tegebant,

Et res expandunt, praemia mul-
ta vident.

Quid tua non capiet, PURGOLDI,
Musa diferta,

Cum iam FRISCHMUTHII
facta genusque canis?

Perge, aliosque viros in sacris fiste
facellis:

Sic tua fama suo plena vigore
viget.

Hisce

*praeclarissimum dominum perorantem gratulabundus
ad cathedram comitabatur amicus.*

I. N. I.

PHIOLOGIAE studium, quam salutare ac proficuum sit cultoribus artium, intelligunt, qui huic Deae, per totum vitae spatium sacra fecere: agnoscunt, qui intrare nobilissimae huius scientiae templum: admirantur singuli, qui sacra facturi cum veneratione accedunt. Laudent alii metaphysicam cum Keckermanno, ut etiam eius ope lucem diuinam accendi velint: neſtant alii logicae coronam, & quascunque, ut aiunt, scientias philosophicas summis efferant laudibus. Neque vero eos reprehendendos existimo, philologiam, si non omnibus praeferunt, omnium tamen gloriam aequare, neque vlli liberalium arti splendore, & dignitate cedere, adseuerantes. Licet enim non omnino cum Perizonio faciamus, quicquid utilitatis ex studiis percipiatur, philologiae tribuente, non sine reliquarum artium contemptu; tamen, si verum fateri volumus, dicendum: philologiam inter excellentes artes caput efferre, quippe fundamentum verae eruditionis, cui innixi, non facile aberrent, nec animum fallant.

Oportet sane, honorem habere metaphysicis, sed, adorare eos, licet minime. Verendum enim est, ne ipsis musis sit opprobrio, quae, cum libertate vtantur, nec

seruire vlli possunt, nec imperare desiderant. Recordantibus superiora illa tempora, tota, tota, inquam, metaphysica & logica, terror iniicitur. Quis enim credidisset, adeo durum excellentiorum Musarum ceruicibus ab ipsis fororibus imponi posse iugum, omnium ora & aures solis quaestionibus metaphysicis tunc temporis implentibus. Sed quaenam utilitas inde redundauit in mortales? barbara certe manserunt secula, stupor fuit omnium, & de doctoribus, scientiarum, vt ita loquar, exercitum in triumphum ducturis, sola saepe triumphabat ignorantia. Quos communi huic Germaniae malo fortuna subducere volebat, ad externos & longe distitas terras peregrinationem instituere coacti, Italos conuenere, & Gallos, humanius vitae genus profitentes, ibi inuenisse contenti.

Postea vero quam verae eruditionis admiratio, & philologiae studium ex Italia ad Germanos transire coepit, laetiora adfulsere tempora, ignorantiae nebulis sensim dissipatis. Vna vrbs Argentoratum pluribus annis elegantiore doctrina, quam vniuersa Germania vberiusque floruit, adeo, vt ingenia eruditorum solis Argentoratensium muris, quod olim Velleius Paterculus de Athenis dixit, clausa existimaris. Quotusquisque enim nostrum est, qui ignoret scholam illam Sturmianam, ex qua tot eruditionis heroes prodire. Studiis illis viam aperuerat Io. Sturmus, tantis in hoc studiorum genere adornatus virtutibus, quantas & perfecta natura, & industria mortalis conditio recipit. Tunc remotis otiosis illis quaestiunculis, non gradu, sed praecipiti ferme cursu ad lucem Phoebi descitum. Et vbi est in orbe litterato locus, qui non de fama Freinsheimii acceperit. Secutus est Berneggerus dignus praeceptoribus discipulus, & Magi-

Magister discipulis suis dignissimus. Hos inter est Boecle-
rus, qui loquenti manum iniicit, vtpote silentio potius
quam verbis meis colendus. Plures ordine essent pro-
producendi, nisi ad tempore priores reuocaret nos aeta-
tis ratio neque heic negligenda. Floruit cum Sturmio
Melanchton, vir, dum viueret, cum a studiis solidioribus,
tum a meritis in repurgatae doctrinae initia praestitis
memorabilis vbique. Quantum Camerarius singulari
sua doctrina horizontem Germaniae illuminarit, notum
est, & inter omnes constat.

Neque vero iam est propositum, colligere eos, qui
in repurgandis studiis egregiam collocarunt operam, &
praeter cetera studia philologorum quoque munere,
non tam in vrbe quisque sua, quam orbe functi sunt.
Neque illos quidem omnes recensere possumus, qui hac
in musarum sede, cultiora studia illustrarunt, & auctiora
posteris reliquere. Non vnus enim sed multorum
opus est. Attamen ex adductis intelligimus, a quibus,
& quantis viris Germania in hoc studiorum genere initia
& incrementa sumserit.

In praesentiarum vero ex philologis huius acade-
miae, non quemadmodum meretur; sed prout vale-
mus, laudabimus IO. FRISCHMUTHIUM professorem,
cum in viuis esset, linguarum orientalium celeberrimum
& meritissimum, qui egregia sane et singularia in
philologiam sacram, & in omnes sui muneris partes prae-
stitit.

Quod si igitur in quibusdam viris laudandis, vt Ci-
cero ait, etiamsi maximi ingenii non essent, probabilis
tamen industria; eo magis a vobis A. H. faciles mihi
polliceor aures, cum non de mediocri ingenii viro, non

de aliquali alicuius in linguis notitia, non de philologo loquaci; sed de ingenio magno, linguarum orientalium callentissimo, & philologo nostri seculi inter celeberrimos celebri dicturus sim. Adeste aequo animo, vt intelligatis, quanti aestimandus sit hic, quem proposuimus, & quantum intersit, nosse viros bonos. Institutum eorum, qui claros atque excellentes viros posteritati commendant, laudat quoque Seneca in epistolis: proderit non tantum, quales esse soleant boni viri, dicere, formamque eorum ac lineamenta deducere, sed quales fuerint, narrare, & exponere. Duodecim etiam tabularum, quibus antiquissima gentis Romanae instituta continebantur, lex fuit: honoratorum virorum laudes in concione memorantur. Instituto Excellentissimi GEORGII SCHVBARTI I. V. D. professoris eloquentiae & historiarum, ac praeceptoris summe colendi illa obseruetur consuetudo, ea quidem lege, vt neque quod rectum & verum negligamus, neque immoderati alicuius aestimatores videamur. Recolatur itaque grata mente FRISCHMUTHII memoria, celebretur tanti philologi nomen.

Atque vt hinc exordiamur, si nihil diceremus aliud, nisi eum Werthemii in Franconia A. O. R. O. M. IDC XIX XVIII Calendas Maii esse natum, quodammodo innotesceret, quanto nationes barbarae morum elegantia excultis, loca eruditorum sterilia diuinorum ingeniorum feracibus; tanto esse hunc multis anteponendum & praeferendum. Olim quidem Tacitus Germaniam, in qua & Franconia, informem terris, asperam coelo, tristem cultu atque adspectu dixit. Sed, vt Buchneri verbis vtar, ista omnia se nunc multo habent aliter, & prisca omnis informitas, asperitasque, heic in laetissimas segetes, ibi in vineas

vineas amoenissimas, hortos, transit, quid mirum, si eundem decorem referant animi & posito tristi incultu illo squalore, omnem leporis atq; elegantiae speciem capiant, iuxta ac repraesentent. Nihil iam de ceteris Germaniae dicam nationibus; Franconiam incolentes habent, qui ad veteris Romae splendorem ac dignitatem latine; qui ad antiquae Hellados leporem ac venustatem loquantur graece, ac scribant. Quin qui cum vniuerso oriente, & ipso meridie etiam sermonis colant commercia, & lingua sua Palaestinos, sua Syros, Chaldaeosque, sua Arabes, Aethiopasque alloquantur. Quos inter vt genuinus ciuis noster excelluit, & a patria acceptam gloriam multis auxit dotibus. Domus natiuitatis fuit in vrbe, quae hodiernum floret, & Werthemium dicitur, sedes comitum, ad confluentes amnes, Tubarim ac Moenum.

Ita vero patriam habuit nobilissimam, qui quidem non in sinu nobilium, aut familia splendorum adoleuit; quamuis vsus sit parentibus honestissimis. Pater eius fuit ex honesto ciuium ordine, quibus ad senatoriam dignitatem locus patet ibidem. Qui licet artes liberales non exercuerit, attamen cum matre Margareta Buttelia, & ipsa optima foemina eo annis fuit semper, vt puer summa diligentia educatus, mature adhiberetur bonis moribus, ac litteris, non ignorans, artes illas diutinas esse, & proprias consuesse, quibus prima puerorum aetas imbui soleret, id quod Poëta ita exprimit:

nunc adhibe puro
Pectore verba puer, nunc de melioribus offer,
quo semel est imbuta recens seruabit odorem
testa diu.

Eleganter Plato istam parentum curam cum cura
tincto-

tinctorum explicat, qui lanam non nisi praeparatam, ab omnibus sordibus liberam, albam, & simplici colore nitentem purpura inficiunt, quos in educatione liberorum sequi, parentes hortatur. Prima enim aetas speciē praebet status adhuc purioris, & ad quoduis recipiendum aptissimi, vbi si istos annos optimis moribus imbueris, aequae ac litteris, tenacius inhaerent, nec facile cum vitiis permittantur; veluti purpura lanae purissimae adpersa, & omnes panni partes intime penetrans, nullo nitro expelli, nulla lotura abstergi potest; contra si vitiosa educatione a virtute abducti, mollique ac dissoluto victu, cultuque corrumpuntur, non possunt se peius de liberis suis mereri parentes. Nam qui a pueritia malis adsuescunt, vel plane non, vel difficulter emendantur in adulta aetate. Frangas citius quam corrigas, quae in prauum induruerunt, Quintil. docet. Ex quo intelligimus, parentes liberos denuo suos reddere bona educatione, quos paullo ante generatione maxime obstrinxerant. O liberos vere felices, qui parentes educationi intentos, adepti, ad optima quaeque educantur. Nactus fuerat beatus tales, quantum modo poterant, aetati tenerrimae prospicientes.

Quae cura eo magis tum erat necessaria, quo peiora videbantur tempora, deterioraque, in quibus viuebant. Feruebant bellis circum circa omnia, & ad interitum non tam res Franconiae, quam totius Germaniae vergebant, ruebant: turbines rerum humanarum, & ille crudelissimus fortunae ludus tricennalis reddebat parentibus educationem liberorum difficillimam; nihilo segnius tamen pater cum matre pro sua pietate contenderunt, vt rebus filii consulerent optime. Sanctiorum morum praecepta domi instillant animo adhuc tenerrimo: fideliter propo-

proponunt, quae salutaria maxime, ac profutura visa sunt, quibus vteretur, si prout erant tempora, externa vis ingrueret. Neque enim in illo rerum articulo, in templis, nedicam in scholis, tanta erat securitas, quanta praesenti fruimur tempore.

Parentes filiolum priuatos intra parietes ita praeparatum, praeceptoribus scholae patriae committunt, & quamuis inter illas tempestates, armorumque strepitus, vix concessum esset, animum adiungere, ad inferiora disciplinae subsellia visitanda; attamen FRISCHMVTHII indoles in dies se probavit praeceptoribus suis, vt omnes bene sperarent, & tum parentes, tum filium ad incepta prosequenda, hortarentur. Fulgebat enim iam in puero bona indoles, quae multa pollicebatur, & plura sequentibus annis reseruari, praedicebat. Arboris bonitas ex progerminantibus fructibus perspicitur; pariratione ex indole, quam puer prae se fert, virtutem plenioris aetatis praesumimus. Bene vero agitur cum illis, qui ita ad praeceptorum latus versantur, vt simul indolis exploratores accipiant, ne sumtus inaniter fiant; aut suo proposito ratio pessime constet. Hoc modo FRISCHMVTHIVS patriam scholam frequentabat diligenter: paria faciebat cum suis condiscipulis, quin imo saepe superabat, vt magis confiderent, quam sperarent, talem futurum, qualis parentibus & praeceptoribus honori, paribus incitamento foret.

Verum vt conditio rerum humanarum magis pateret, plura FRISCHMVTHIO acciderunt, quae animum etiam puerilem tentarent, & si possibile fuisset, a studiis auerterent, abducerentque. Incumbebat FRISCHMVTHIVS omni studio in id, quod suae aetati, non
B tam

tam ipse conducere intelligebat, quam aliorum monitu, ac ductu didicerat; cum perniciofa lues urbem occupat, adeo, vt quam plurimis coelo redditis, superstites in singulas horas timerent, ne debita naturae eodem modo reddere, cogerentur. Hinc quam solliciti fuerint parentes de filii salute, magis quam de sua, cuius facile intellectu est. Curae prolis in diuersum agebant eos, vtrum filium aliorum mitterent, & veluti e faucibus mortis ereptum, amicis in agro traderent, aut domi retinerent secum, quem natura separatum nolebat, eadem constantia, qua belli onera tolerabant, experturi, quicquid fors tulisset. Dum enim animus in dubio est, huc illuc impellitur. Sed amor vicit amorem, & qui semper amabant praesentem, impensius amaturi erant absentem, dum modo periculo communi liberatus, alicubi in vado esset. Equidem praesentis periculi species corda animosque perstrinxerat; nihilo tamen minus consilium suppetebat; satius esse filium in tuto solum versari, quam cum omnibus in periculo.

Mittunt igitur dilectissimum coniugii pignus ad auunculum Reichenholzemum, vbi alius coeli haustus, alius lucis adspectus credebatur, vt ibidem pastoris vteretur informatione. Iam reliquerat FRISCHMUTHIUS parentes, quos erga nemini cedebat amore, & ad quorum nutum semper intentus fuerat: reliquerat praeceptores parentum munere functos, propterea eodem dignos honore; eoque magis, quia non vna, vel altera vice, sed saepius ad musas frequentandas stimulos addiderant: reliquerat condiscipulos, quibus cum pensa fecerat, quandoque superatos ad meliora incitabat; cum ad auunculi

latus

latus esset, cum pastoris opera proficeret, cum animum
praeceptis exornaret, nec discere cessaret.

Verum haec permutatio loci minus diuturna, minus
laeta fuit, vbi Deus per aduersa ad laetiora ducturus vi-
debatur. nam dum filius a conspectu parentum, simulque,
a praesentissimo mortis periculo abest, lues Dei permisso
faeuitiam suam exercet in parentes, vnicum euasisse sal-
uum, aegre ferens. Discesserat a parentibus, aliquando
ad eosdem rediturus, nisi fragilis hominum conditio ani-
mum fefellisset. Redit quidem domum, ingreditur; ve-
rum haut secus ac in solitudine constitutus, nullibi videt
parentes, morbo quamplurimis communi ad veram vi-
ram delatos. Haut difficulter animo concipias, quantum
vulnus in morte parentum per adulescentulus acceperit.
nam ferme totius aetatis mala in hoc tempus fortuna cu-
mularat; foris belli strepitus cuncta impleuerant: intus
lues vexabat. Fluctus fluctum; sic calamitas calamita-
tem trudit, & raro sine sociis apparent mala. Ita a
parentibus destitutus, peruenit in manus tutorum, qui,
licet quandoque male audiant; FRISCHMUTHIVS
vero melioris notae viros adeptus, ire & pergere, quo
coeperat, animatur. Et iam repetierat scholas patrias,
cum denuo pestis oppidanos inuaderet. Non in foro
solum, & aedibus publicis pertimescebant malum illud,
non denique inter domesticos parietes; sed inter latera,
illa furiarum soror versabatur; adeo vt rursus coactus
urbem relinqueret, alicubi salutis suae rationem melius
haberi posse, existimans. Fugit itaque, & refugit, excessit,
euasit vero tandem, atque erupit. Tot inter mala
FRISCHMUTHIVS Deum suum semper respiciens, ma-
luit per acerbiora ad laetiora duci, quam malis cedere,

III

B 2

spe

spe vnice in Deo collocata, ex malis, in quibus conserua-
tus erat, haud vane coniciens, se Deo gratum & acce-
ptum. Equidem tot mutationes ac fortunae ludibria
magno erant damno studia amanti; ex omnibus tamen
malis se expediuit, & paullulum emergere coepit, Deo
prospiciente, iuuante, defendente, & ex alto coeptis be-
nedicente, vt ad altiora idoneus redderetur, promptior-
que surgeret.

Postquam igitur non sine aliorum consilio Altdor-
fum venit, vbi studia sua in melius formarentur, ex alio
orbe in nouum sibi videbatur delatus; cum non amplius
tot impedimenta obiicerentur, sed facilia viderentur
omnia, & auxilium ferendi, tempestatibus hucusque cir-
cumactis, propensa. Vix intrarat Altdorfum, amicum
iuxta ac singularem fautorem sibi conciliauit, CHRI-
STOPHORVM ADAMVM RVPERTVM polyhisto-
rem quondam magnum. Hic tantum quod noster per-
uenerat in academiam Altdorfinam, sibi eum ad sociari
cupiuit, ad sociatum egregiis beneficiis deuinxit, deuin-
ctum opera liberali suum reddidit. Receperat eum in
musaeum, atque communicatis, quae praestantiora
cunque habebat, indolem erexit, alias humi repente
minime. Talem inuenire contubernalem, ad potiora
fortunae, quae musarum cultores ornat, referendum.
nam cum magna res sit sapientiae studium, nō minor pru-
dentia requiritur, illud instituere recte, & facere gradus,
& ordine vero procedere. Saepe autem augustiorem
musarum sedem primum salutantes, de huiuscemodi vir-
tutibus parum norunt, vt ita peropus sit, alios potius,
quam se intueantur. Nemo felicius agit, nisi cui fidus,
& in litteris iam tum versatus contubernalis contigerit,
cum

cum quo die nocteque versetur. E scholis ad altiora progressi, non statim in conspectum venimus verae sapientiae, cum umbris plerumque res gesta est; sed tum demum maiestas sapientiae innotescit, cum comitamur eos continuo, qui propius eam norunt. Celebremus ergo fortunam FRISCHMUTHII, qui simul ac superioribus scholis interesse coeperit, talem inuenerit contubernalem, qualem alii parentes, alii doctorem, alii fratrem exoptarent. Vere FRISCHMUTHIUS noscebatur ex socio CHRISTOPHORO ADAMO RVPERTO, qui per breue, quod vixit temporis spatium, magno fuit emolumento rei litterariae. Hoc populari, hoc contubernali, hoc ductore, & doctore proficiebat egregie, ad veram, eamque solidam eruditionem adspirabat, diligenter studiis operā dando. in otio enim nihil consequimur, cum ne ludi absque otio celebrari possint; strenue sequendo. nihil tam alte positum a natura, quo virtus & diligentia non possint eniti. Ductu huius magistri in primis academiae annis humaniora, quae & elegantiora adsectabatur, sine quibus eruditionem vt palatium sine fundamento, vt proceram arborem sine radicibus, vt circulum sine centro esse, iam intellexerat.

Origines eruditissimus ille patrum in libris contra Celsum tradit: Pythagoreos, qui, relictis philosophiae studiis, plebeiam societatem elegissent, cenotaphia extruere solitos esse, ac si pro mortuis habendi sint, qui philosophorum coetum vulgo, eruditionem ignorantiae praeferrerent. Id non minus in eos conuenire videtur, qui humanitatis studiis insuper habitis, non quidem inferioribus disciplinis, & artium vulgo, sed altioribus, earumque principibus se miscant; versantur, vt semiuui

inter doctos, & si res a principiis rēpeti debet, adque prima fundamenta recurrere, necesse est; impingunt, haerent, & rebus, quas alto supercilio susque deque habebant, extricare se non possunt; non secus ac Phryges, qui non nisi sero sapere volunt. Tunc laudant nepotem, cuius nomen antea fastidio erat: tunc aestimant Terentium, quem ante hac ad homines pulvere illo conspersos tantummodo relegatum volebant, & quod mireris, retrogrediuntur, discunt, ut modo Cicero placeat. Ut plurimum quidem putamus ante in scholis, quam academiam transferimus, tantum in his studiis comparatum esse habitum, ut nil supra; adeo venusti nobis videmur, ut nil addi possit, neque operae pretium ducatur, aliquid sequentis temporis in illis studiis consumere, haut absimiles illis, qui atra bile infecti, habitudinem corporis ad umbrae suae magnitudinem exigunt. Ita vero nec philosophos in academiis visitare necesse esset, cum iam in scholis malint philosophiae, quam humanitatis salutari cultores.

Longe alia mens fuit beato, qui ne in quiete quidem Musis attribui solita, aliquid contemni oportere, iudicabat. quo facto non mirum est, si feliciter progressus fuerit in reliquis, talibus enim fundamentis positus, non facile corruit, quicquid superstruas. Neque vero FRISCHMUTHIVS philosophiam neglexit, sed quantum eius doctrinas ad metam suam utiles fore, iudicabat, diligenter ei operatus est. Id ipsum non minus comprobant scripta posteritati relicta. Non poterat non philosophis delectari, qui omnes amabat litteras, praestantiores, quascunque sequebatur, & in optimas summo ruebat ardore. Semper tamen respiciendum est ad scopum, quem

quem qui non obseruat , semetipsum fallit, alios decipit ,
magnam de eo spem concipientes. qui in stadio currunt,
ad metam desudant ; iaculatores etiam sibi defigunt sco-
pum, quem petant. Quare cum FRISCHMVTHIVS san-
ctioribus doctrinis addictus esset , notitiam linguarum
orientalium sibi necessariam cum primis fore , tenebat.
Quamobrem FRISCHMVTHIVS , vt haereticorum
fraudes animaduerneret facilius , & suo tempore eas ipse
retegere , destruereque posset , scholis THEODORI
HACKSPANII orientalium professoris tum temporis in
Altdorfina celeberrimi , frequentabat , gratulatus sibi in
ea se incidisse tempora , quae eum praeceptorem in hisce
studiis dare possent. Quantus fuerit ille vir in lingua-
rum scientia , quam bene meritus de philologia sacra ,
nonne lucide apparet , scripta , quae reliquit , euoluenti-
bus? ab hoc praeceptore didicit, quae sibi profutura, per-
suasus erat. Non communes saltem lineas attigisse
contentus, ultra processit. Chaldaeam , Syriam, Ara-
biam, & quae his adiacent, terras , animo & ingenio pera-
grauit , in addiscendis earum linguis maximam nauauit
operam, in quibus adeo fuit eruditus, vt specimina , quae
subinde ederet, luculenter monstrarent, indolem , quas
ante commemorauimus , linguarum , ei ita fuisse cogni-
tam & perspectam , vt si non superaret, aequaret certe
hisce linguis loquentes, & in terris earum natos, educatos,
informatos.

Praesertim Rabbinorum scripta & commentationes,
eodem doctore HACKSPANIO, legit, & relegit summo
studio, vt exinde, qui cum eo versabantur, facile viderent,
studium linguarum & philologiae sacrae prae aliis arride-
re FRISCHMVTHIO , neque Rabbinorum sacra eius
exce-

excedere ingenium. Haecce studia adgressus, nulli labori, nullis lucubrationibus, nulli tempore pepercit, ut perueniret, quo tendebat, votique compos fieret. Certe, qui Rabbinorum lectionem eligit, non duas tantum horas, aut tres, singulis diebus, huic studio impendere debet, nisi inter illos velit numerari, de quibus Schickardus queritur in praefatione super η^2 ad Lansium & Besoldum, cuius verba adduxisse non poenitebit, cum prout beatissimus Io. Ernestus Gerhardus in dissertatione VII ad nouum testamentum syriacum loquitur, plena leporis, plena veritatis, plena acuminis sint. O quam frequens est, inquit, hodie semihebraeorum temeritas, qui ut Rabbinos legisse putentur, Maimonidas, Nachmannos, Abenesras, Becchaios, Rabbi Salomones subinde crepant, ipsumque adeo Talmudum citant, quorum tamen nihil vnquam, ne per transfennam quidem, non dico legerunt, sed vix viderunt, ut si quis de externa tantum forma rogaret, in octaua, quam vocant, excusos forte responderent. Eiusmodi sciolos non imitatus est FRISCHMUTHIVS, cum enim linguarum studium & doctorum Hebraeorum lectionem suscepisset, plurimum temporis in illis consumebat, ut inter exercitatos par, inter pares excellere existimaretur.

Tantis in studiis, tot in egregiis laboribus, in tam claris ausis per nouennium inter eruditos Altdorfi versatus, cum professorum laude, commilitonum admiratione, locum mutare, Ienamque nostram inuisere, consilium cepit. Quare vale dixit Altdorfo, vbi animum varia scientia haecenus impleuerat, vbi tot annorum spatium sui semper officii memor emensus, quasuis sanctioris disciplinae partes secutus fuerat diligenter. Namque illud
homi-

hominum genus nunquam non oderat, qui, cum conseruerunt ferme in academiis, abituri flebilem emittunt vocem:

O mibi praeteritos referat si Iupiter annos !
neque illorum fuerat fautor, qui annis academicis aestimari malunt, quam diligentia in annis. Sed vero FRISCHMUTHIUS, cum Ienam se conferret, semper in animo habuit, non aliquid dediscere, sed plura discere; & quod Aeschines de viatoribus dicit: ὁ τὸν τρόπον ἀλλὰ τὸν τόπον μετήλλαξαν. vere de eo potest praedicari, quippe qui semper audiendi fuit studiosissimus; hoc potius intendebat, ut eruditis alibi viuentibus innotesceret, & Ienae quoque collectis, quae optima, quae diutina, ex tot eruditorum oris hauriret, necessaria aequae atque utilia,

apis matina

more modoque

grata carpentis thyma per laborem

plurimum circa nemus vuidique

Tiburis ripas.

Laudabilem scopum haut dubie illi viderant, qui Altdorfum relicturo, filios suos nobilissimos committunt, fideli utpote magistro, cuius consiliis, exemplis, monitis, atque doctrinis vterentur, a quo ducerentur, ut ipse a suis magistris olim ductus & educatus fuerat. Hoc vnum satis esset testimonium, quanta cum diligentia res suas Altdorfi egisset. Tum nomine totius academiae non incelebris theologus D. Georgius Konigius ad nos abituro, testimonium tradidit, in quo non fictis & in adulationem compositis, sed meritis eum euexit laudibus,
& sin-

& singulari studiorum cursu recensito, quanti commen-
dandus sit omnibus, non obscure significauit, quid im-
posterum ab eo sperandum esset, quasi praedicens. Bo-
nis ut dicitur auibus dimissus, peruenit ad Salanam, qui
simul ac istam musarum sedem attigerat, omnium fauo-
rem & benevolentiam sibi comparauit, bonis moribus &
litteris plurimorum oculos in se conuertens. quae quidem
omnia, sicut in testimonio Altdorsino per summa tantum
capita indicata erant; ita in vita & conuersatione; in fa-
ctis & colloquiis maxime elucebant. Certe, qui ita vitam
instituit, facile laudem inueniat, & amicos pariat.
Acceptus erat doctoribus theologiae, qui hominem
optimis artibus eruditum, linguarum orientalium appri-
me peritum, doctrinae varietate exercitatum, summo
complectebantur amore. Maxime vero de amore vere
eximio & singulari, quem tum exhibuit Io. Tobias Ma-
ior theologiae D. ac philologus insignis, sibi gratulatus
est. Multas hic peragrarat regiones, nobilissimas vrbes
adierat; doctissimos virorum conuenerat, & rarioribus
conquisitis libris, celebriorem habebat bibliothecam,
quam, & quicquid in usum sui exitinere conuerterat, com-
municauit FRISCHMUTHIO; patuit illius viri mu-
saeum, ut quando vellet, in illo se recrearet, studiisque
suis exinde augmenta dare, licitum omnino, ac permis-
sum esset. Placebat philosophis ob solidiora philoso-
phiae studia, in quibus exercitatus erat. Exteri quoque
nostro delectabantur. non enim silentio praetereundum
est, quod Io. Mullerus eruditus tum temporis theo-
logus in celeberrima Hanseaticarum ciuitate publice
fecit. Ediderat FRISCHMUTHIUS duas dissertationes.
de

de praeceptis Noachidarum, quibus ipse se commendarat
theologo illi, vt, docentis munere in frequenti gymna-
sio oblato, FRISCHMUTHIVM ad se vocaret. Maior
vero spes adfulgebat Ienae, nec vtile arbitrabantur mul-
ti, dimissum breui reducere, e longinquo videntes,
quantum bonorum olim inlaturus sit in academiam
Ienensem.

Iam praemia diligentiae erant parata; iam fructum
laboris ferre, tempus adpetebat. Fruges quidem quan-
doque sponte nascuntur, & saepe honores effusi habentur
illis, qui nunquam de labore cogitarunt; & praemia
non raro illis dantur, qui vel solo otio, quo torpuere, vel
voluptatibus, quibus indulgere, famam sui relinquunt;
sed honores, qui in dignos conferuntur, licet rariores,
tamen gloriosiores, & praemia, quae laborem exci-
piunt, licet minora, praestantiora tamen sunt, atque ma-
gis propria. Primum professio extraordinaria lingua-
rum fuit commissa, vt nempe certior spes foret ad ordi-
nariam; quae etiam mox secuta est, cum poeseos profes-
sor publicus omnium suffragiis declararetur. Nunquam
officii sui oblitus, ita se gessit, ita vitam comparauit, atque
in dies plura & maiora eruditionis specimina protulit, vt,
celeberrimo STHALIO rebus humanis exempto, & trans-
locatione facta, ordinariam linguarum orientalium pro-
fessionem, vnanimi serenissimorum nutritorum consen-
su, consequeretur. Quam, vt ante meruerat; ita eandem
a principibus traditam, tot ac tantis exornauit virtutibus,
tam egregiis tuitus est speciminibus, docendo, scribendo,
& disputando; vt, quod in Walthero laudauerant: in Pesca-
tore aestimarant: in Glassio celebrarant: in Slenogtio

adhuc admirabantur: FRISCHMVTHIVM partim possi-
dere, partim capacem esse, animaduverterent.

Longum foret, omnia huius viri scripta recen-
sere; quod non pauca sint, ex eo coniiicere debemus,
cum catalogus eorum typis expressus sit, & citius compa-
randus, quam illa ipsa, quae ibi indicantur, non tam mole,
quam bonitate aestimanda. In quorum manus perue-
nere dissertationes eius, sibi eripi haut facile permittunt,
tam accuratam rerum sacrarum explicationem, tam soli-
dam Iudaeorum refutationem, non vbiuis in disputationi-
bus reperiri, certo persuasi. Praesertim in id collocaue-
rat operam, studium, atque cogitationes suas, vt e Rabbi-
norum commentariis bona haut secus ac rosas rariores
inter spinas collecta, ad vsum publicum transferret, spinas
vero contereret, & ignea tela, quae subinde inter Iudaicas
doctrinas tanquam pestilentissimo veneno infecta, mi-
cant, incautos vulnerant, extincta in aduersariorum ora
dirigeret.

Qui egregium aliquod aedificium contemplari
volunt, non satis sibi esse ducunt, illud vno vel altero tan-
tum adspectu intueri, sed omnes partes seorsim confide-
randas iudicant; pari modo qui clarorum virorum vi-
tam penitus cognoscere cupiunt, non tantum originem:
in studiis educationem: atque progressum ad officia vsque
publica contemplantur, priuatam quoque vitam vna cum
excessu ex illa notent, necesse est. Huc vsque diximus
de FRISCHMVTHII origine, ac educatione, vbi simul
bonas, quas excoluit litteras, perpendimus, & quarum lit-
terarum, qualia tributa sint praemia, docuimus breuiter.
Vt vero plenius cognoscamus, quanta huius viri praestan-
tia

tia fuerit, ex reliquis aestimare liceat, quam breuissimam. Postquam professoris munus susceperat, opera officii sui candore, scientia, ac multo rerum usu adgressus, elegit, vitae comitem, & consortem futuram. Ex nomine, quod alias minus prospere cedit, argumentari potestis, quam felix fuerit, & quam singulare, non tam fortunae, quam Dei donum FRISCHMUTHIO contigerit, si dixeris, PAVLI SLEVOGTII filiam vere Sleuogtianam electam fuisse, atque in manus datam: virginem omnibus & animi, & corporis, & fortunae dotibus ornatissimam. Coniugio cum lectissima virgine inito, expertus est ipse veritatem eorum, quae Ammianus Marcellinus habet: ubi reliquae virtutes sine coniugio honesto, comparantur ex Bachylidis & Iuliani dictis cum statua, quae capite caret. In hoc vitae genere talem se praebuit Deo, vxori charissimae, liberis dilectissimis, reliquisque domesticis, qualem Dei & naturae instituta requirebant.

Ipse Deus benedictione sua comprobauit, placuisse sibi horum coniugium. praeter alia enim bona, quae Deus satis abunde adfluere iusserat, duodecies parens factus est ex coniuge ista, quorum tamen plurimi, patre adhuc viuente, ex vita excesserunt, vitam comoediam esse satis testati. Quos vero Deus adhuc superstites esse voluit, sunt tres filii, & duae filiae: illorum primo natus est vir amplissimus, secretarius huius academiae; secundo natus non minus rerum, quibus praefectus est, ad academiam pertinentium, curam gerit laudandam; tertius inter ordines militares non vltimum praefectorum tenet locum, ad maiora surrecturus: harum vero singulare est fatum, & felicitas non silenda, quam multi

parentes optant, & filiae desiderant; a paucis tamen obtinetur. His ambabus enim ex singulari Dei prouidentia, & absque dubio ob obedientiam parentibus praestitam, constantemque virtutum, quae hunc praecipue ornant sexum, amorem; his inquam contigit, ut vxores celebrentur duorum theologiae doctorum, qui fulcra sunt nobis in haec tempora seruata, quibus facultas theologica innitatur, quos nominare possem, nisi heic tacentem lubentius audiri, crederem, cum satius sit, eos silentio colere, quos nouimus omnes, quorum laudis fama ad externos est perlata. In hisce quoque filiis summe reuerendis & excellentissimis FRISCHMUTHIUS uiuit, uiuat in posterum, magis magisque in posteris resurgat.

Illam vero vitae sociam non vsque ad senectutem retinuit, sed post multos quidem annos, quos cum ea exegerat, morte ereptam vehementer doluit; laudando tamen prouidentiam diuinam, & paternam voluntatem celebrando, non fecit, quod iniustum. Postquam satis doluerat, videns, diutius rem suam, domo quasi e sedibus suis mota, saluam non fore, nisi ad secunda transfiret vota; cogitauit de altera coniuge, quam & inuenit in domo Paschasia, foeminam virtutibus sui sexus ornatissimam. Neque haec in pariendo infelix fuit mater, nisi hoc ipso, quod omnes in infantiae annis ad eum, qui dederat, decederent. Eadem pietate, qua prius matrimonium, secundum quoque fuit institutum. In utroque, pater pietate exemplum omnibus imitandum proposuit: qui ex priori supererant, summa cum cura educavit liberos, ad virtutes suo quasque sexui communes, & proprias ducens manu, atque incitans. Sciebat enim, liberos suos

non

non nasci fortuito: non temerario atomorum confluxu,
quod Epicuri somnium, Leucippi delirium, coalescere:
non a causis saltem naturalibus fingi ac formari: sed Dei
dona esse, & ideo bona educatione illi reddendos. Po-
sterius in hoc maxime a priori diuersum fuit coniugio,
quod ex illo liberi restent, ex hoc nulli; illic maritus
uxori, heic uxor marito superstes uiuat. Cui hunc usque
in diem uiuenti Deus ter Opt. Max. porro tranquillam
largiatur senectutem, & gaudia senectuti propria.

Ipse uero FRISCHMUTHIUS ad senectutem
peruenit una cum morbis, homines studiis continuis
debilitatos, comitari, solitis. Semper enim intentus
fuerat, ad satisfaciendum officio, nec quicquam eum
impedire potuerat: fecerat ubique, quantum humanae
vires permiserant, quod Deo gratum: orbi erudito
utile: familiae salutare. Tot ex laboribus & curis
contraxerat morbos, vim suam in senectute maxime
exerentes: vexauit eum cachexia scorbutica: afflixit
pedum tumor: accessit viscerum infirmitas: neque
oculi officio suo extremis temporibus functi sunt. quip-
pe quorum vis videndi tot in lucrationibus, tot in vigi-
liis consumpta erat, dum aliis inseruierant. Expectabat
igitur senex grandaeuus mortem, spei ac fiduciae plenus.
Nullo modo mortem timebat, quam sciebat plane & ple-
ne deletam, virtute, & uita Saluatoris, neque semimor-
tuam relictam esse: ut in fabulis de Hercule legimus. qui
ad Alcestidis bustum mortem superasse, & semiuiuam re-
liquisse, dicitur, Phaerei autem cuiusdam opera pristino
vigori restitutam. Tum satis edoctus erat, mortem fide-
lium, si non vitam, tamen ad vitam esse ianuam, & fores
aeter-

26 2380 4K

aeternae beatitudinis. Qui enim causam eius non in quisquiliis materiae illius celeberrimae: non in Epicuri minutis puluisculis: non in Stoicorum fato, & stellarum situ: sed in peccato quaerunt, non dubitant, quin, hoc per Christi satisfactionem sublato, vitam sperent in ipsa morte. Haecce perpetuo cogitanti, mors in senectute venerabili admodum, venit non inexpectata; sed exoptata: dolores morborum sentienti, vt medicina salutaris. Usque ad annum sexagesimum octauum bene vixerat FRISCHMUTHIVS, bene natus: bene educatus: & quod omnium vltimum, & optimum, bene mortuus.

Anima FRISCHMUTHII inter beatos triumphat, atque coelesti gaudio fruitur. Nec iniuria huc transferimus, quod Velleius de summo quodam inter Romanos duce dicit; FRISCHMUTHIVS nusquam quidem est corpore, vbique tamen fama. Et quod recitatorum doctores perhibent: impii licet viuant, sunt mortui, pii vero quamuis mortui, viuunt. Ita FRISCHMUTHIVS

adhuc viuit, licet mortuus,

D I X I.

1077

M.G.

QK 242

ORAT
In
MEMORIAM E
VIRI CELE
IOANNIS
MVT

PROFESSORIS DE A
OPTIME
RECITATA

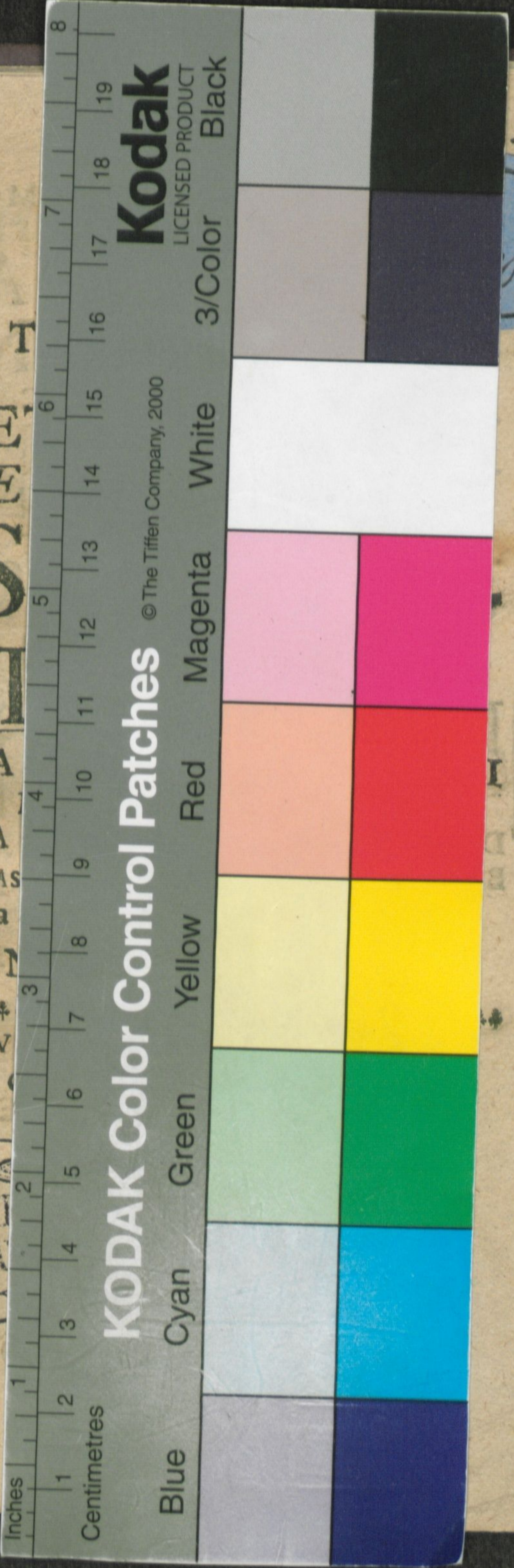
A. D. VII. CALENDAS

M. IO. SIMON

I E N

EX OFFICINA

352.

